

Datum
2019-01-30
Vår referens
Maria Lecander
utredare

Tjänsteskrivelse

Yttrande över remiss från stadskontoret - Inriktningsbeslut om avloppstunnel i Malmö MN-2018-09699

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till miljönämnden översänt VA Syd förbundsstyrelsens beslut om Inriktningsbeslut om avloppstunnel i Malmö för yttrande. En del av Malmös nuvarande avloppsledningsnät består av ett tryckavloppsnät som transporterar spillvatten och en del dagvatten från det kombinerade avloppssystemet till avloppsreningsverket Sjölunda. Tryckavloppsnätet i centrala delarna av Malmö är i behov av att rustas upp och byggas ut. På vissa ställen behöver ledningarna flyttas för att inte hindra Malmös stadsutveckling. VA Syd förordar att ersätta detta tryckavloppssystem med en avloppstunnel som är 5,6 km lång och 4,6 m i diameter, förlagd på ett djup av ca 30 m med självfall mot Sjölunda avloppsreningsverk samt anslutande mikrotunnlar med diametern 1,6 m om totalt 2,4 km. Vid Sjölunda kompletteras tunneln med en större pumpstation för att lyfta upp vattnet till avloppsreningsverket. VA Syd har även presenterat en utredning om att bygga ett helt nytt tryckavloppssystem, en teknisk lösning som VA Syd har valt att inte gå vidare med. Finansiering att åtgärda ett föråldrat avloppsledningsnät görs genom en höjning av VA-taxan.

Miljönämnden ställer sig positiv till att VA Syd lagt fram ett inriktningsbeslut om åtgärder för stadens föråldrade avloppsledningsnät.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsen remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2019-01-30
- Bilaga 1 VA Syd förbundsstyrelse protokoll 2018-10-17

- Bilaga 2 Förslag till inriktningsbeslut om avloppstunnel i Malmö
- Bilaga 3 Framtida transport av avloppsvatten från Malmö till Sjölunda avloppsreningsverk
- Bilaga 4 Malmö tryckavloppssystem - utredning av systemlösning
- Bilaga 5 Kostnads-nyttoanalys Malmö avloppstunnel – utredningsfas 2
- Bilaga 6 Malmö avloppstunnel utredningsfas 2
- Bilaga 7 Malmö avloppstunnel - Underlag för beslut om fortsatt utredning

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2019-02-19

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen, registrera.stk@malmo.se

Ärendet

Kommunstyrelsen har till miljönämnden översänt VA Syd förbundsstyrelses beslut om Inriktningsbeslut om avloppstunnel i Malmö med bilagorna VA SYD förbundsstyrelse protokoll 181017, Förslag till inriktningsbeslut om avloppstunnel i Malmö, Framtida transport av avloppsvatten från Malmö till Sjölunda avloppsreningsverk, Malmö tryckavloppssystem - utredning av systemlösning, Kostnads-nyttoanalys Malmö avloppstunnel – utredningsfas 2, Malmö avloppstunnel utredningsfas 2, Malmö avloppstunnel - Underlag för beslut om fortsatt utredning, för yttrande.

Svar har begärts senast 2019-02-28, kl 12.00 och ska vara ställt till kommunstyrelsen, registrera.stk@malmo.se.

Handlingarna har även översänts för yttrande till Tekniska nämnden och Stadsbyggnadsnämnden.

Bakgrund

Avloppssystemet i större delen av Malmö består i princip av tre delar, självfallsystemet i staden, tryckavloppssystemet från staden inkluderat tre större pumpstationer och Sjölunda avloppsreningsverk. Stora delar av Malmös innerstad har kombinerat avloppssystem, varför avlopps nätet och de stora pumpstationerna ofta överbelastas vid nederbörd. Konsekvenser av denna överbelastning är risk för översvämningar i och vid central bebyggelse och utsläpp av orenat avloppsvatten till kanalerna, Sege å och Malmö hamn.

Tryckavloppsledningarnas skick och höga ålder medför tidvis ineffektiv avloppsvattenrening eftersom det sker bräddningar både på avloppsledningsnätet samt intill och från Sjölunda. Driftstörningar kan orsaka konsekvenser för infrastrukturen och vattenmiljöer i Malmö. Ledningarnas läge i till exempel i Nyhamnen, är också problematiskt och kan utgöra hinder i en planerad stadsutvecklingen, samtidigt som de redan idag är svåråtkomliga för drift och underhåll.

Vad som står klar är att tryckavloppsledningarna med tillhörande pumpstationer måste åtgärdas för att möta dagens och framtidens miljö- och hälsoskydds krav för omhändertagande av avloppsvatten.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämndens förutsättningar för yttrandet är att hålla sig inom ramen för inriktningsbeslut som tagits av VA Syds förbundsstyrelse den 17 oktober 2018.

Miljönämnden yttrar sig endast kring miljö- och hälsoeffekterna av byggandet och driften av en avloppstunnel och kommenterar således inte vidare kring alternativet om ett nytt tryckavloppssystem.

Miljönämnden tar heller inte ställning till ekonomiska incitament som investeringskostnader eller om projektet är ekonomiskt försvarbart. Miljönämnden saknar kunskap att avgöra om de två presenterade teknikerna är de bästa möjliga alternativen och tar därför inte ställning till om avloppstunneln är den bästa tekniska lösningen för transport och fördröjning av avloppsvatten i Malmö.

Det nuvarande tryckavloppssystemet och pumpstationerna som för avloppsvatten från pumpstationerna är föråldrat och underdimensionerat. Totalt sett kan det i teorin, när alla pumpstationer går för fullt drift, pumpas ungefär 8 m³/s till Sjölunda avloppsreningsverk. Vid regn blir tillrinningen större än vad som kan pumpas vidare varvid avlastning sker genom bräddning till pumpstationernas recipienter. Sjölunda avloppsreningsverk kan i dagsläget hantera maximalt 4,4 m³/s för fullständig rening. Vid flöden utöver detta måste avloppsvatten utjämnas eller förbiledas olika reningssteg det vill säga att bräddning sker även vid och från verket. Avloppstunneln kommer förutom att leda avloppsvatten till avloppsreningsverket, fungera som ett större utjämningsmagasin före reningsverket än vad som finns idag. Flödet in till verket kommer att kunna regleras bättre och antal tillfällen med för höga flöden in till avloppsreningsverket beräknas minska.

Det är positivt om en avloppstunnel kan minska antalet bräddningar av orenat avloppsvatten till olika recipienter i Malmö. Det är skillnad i minimerad risk för bräddning mellan en avloppstunnel och ett nytt tryckavloppssystem. Tunneln kommer minska bräddningarna mer än vad tryckavloppssystemet kommer göra. Enligt utredningen kommer avloppstunneln minska risken för översvämningar i staden och fördröja vattenmassor i samband med kraftiga regn. Tryckavloppssystemet kommer inte bidra med dessa fördelar.

Avloppstunneln bedöms även ge en positiv effekt på källaröversvämningar, då tunneln kommer att innebära mindre risk för källaröversvämningar i västra delarna av Turbinens upptagningsområde.

Miljönämnden vill framföra följande synpunkter som bör beaktas

Att anlägga och driva ett så stort infrastrukturprojekt som avloppstunneln innebär miljöpåverkan dels under byggfasen dels viss miljöpåverkan under driftsfasen. Huvudsakliga miljöeffekter under byggfasen är olika typer av buller, utsläpp till vatten, grundvattensänkning, transporter och avfallshantering. Huvudsakliga miljöeffekter under driftsfasen är bräddningar och risk för bräddning och dess konsekvenser, miljö- och hälsorisker vid haveri, energiförbrukning, utsläpp till luft, mark och vatten samt avfallshantering.

VA Syd har angett att anläggandet av tunneln kommer att kräva tillstånd enligt 11 kap miljöbalken, för grundvattenbortledning. Ett sådant tillstånd ansöker man om hos mark- och miljödomstolen.

Miljönämnden anser att VA Syd bör överväga att utreda om avloppstunneln med tillhörande infrastruktur, både under den långa byggfasen samt under driftsfasen, medför risk för betydande föroreningar eller andra olägenheter för människors hälsa eller miljön. Oavsett resultaten av denna utredning bör, i likhet med Citytunnelprojektet, VA Syd överväga att tillståndspröva både anläggningsfasen och driftsfasen av tunneln som en miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken. Ett tillstånd ger en rättskraft som ger fördelar som på förhand given ökad rättssäkerhet till skillnad mot händelsestyrda tillsynsåtgärder. En tillståndsprövning enligt 9 kap. miljöbalken kan samprövas med ansökan om tillstånd enligt kap 11 miljöbalken eller prövas som en egen process vid miljöprövningsdelegationen.

Dagvatten och skyfallshantering

Enligt utredningen kommer avloppstunneln minska risken för översvämningar i vissa delar av staden och fördröja vattenmassor i samband med kraftiga regn.

Miljönämnden vill betona att den eventuella byggnationen av avloppstunneln inte får göra att andra satsningar på hållbar dagvatten- och skyfallshantering minskar eller avstannar. Oavsett om tunneln byggs eller inte så kommer satsningar kring lokalt omhändertagande av dagvatten, skyfall och grönblå lösningar att behövas om vi ska nå målen i skyfallsplanen, bland annat genom att arbeta i enlighet med *Tillsammans gör vi plats för vatten*.

Framtida klimatförändringar

Framtida havsnivåhöjning verkar inte nämnas någonstans i utredningen. Det är viktigt, oavsett vilket alternativ som väljs, att systemet kommer kunna användas under en mycket lång tid framöver. Det finns en risk att Malmö kommer behöva hantera havsnivåhöjningar, permanenta eller tillfälliga, och avloppssystemet måste kunna tåla det. Miljönämnden ser gärna att detta utreds och beskrivs för Malmö Stad.

Koppling till befintliga miljömål

På s. 14–15 i dokumentet ”Malmö avloppstunnel – underlag för beslut om fortsatt utredning” från november 2015 nämns mål från Malmös miljöprogram. Detta avsnitt borde ha uppdaterats och utvecklats i de nya utredningar som har gjorts under 2017. I dokumentet från 2015 nämns vilka mål som har beröringspunkter med en avloppstunnel, men det bör även kommenteras på

vilket sätt målen påverkas av avloppstunneln, samt hur en eventuell negativ påverkan kan undvikas eller minimeras.

Fortsatt arbete framåt

Miljönämnden anser att miljöförvaltningen i likhet med andra berörda nämnder och förvaltningar bjuds in av VA Syd till samarbeten i syfte att i så tidiga skeden som möjligt av den fortsatta processen kan belysa viktiga miljö- och hälsoskyddsaspekter.

Barnkonventionen

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Förslaget har utarbetats av Maria Lecander utredare och Martin Stockfors miljöinspektör vid avdelningen för miljö-och hälsoskydd i samråd med stadsjurist Daniel Kjellqvist, samt Ulrika Poppius, Annika Kruuse, Shoshana Iten, Rasmus Fredriksson, Birgitta Gisby och Jennie Hügert vid miljöstrategiska avdelningen.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Jeanette Silow
Avdelningschef
Avdelningen för miljö-och hälsoskydd